

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Hij doorziet ons

„en geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloot voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen”
(Hebr. 4:13)

Met bovenstaande woorden wordt dat gedeelte van de brief aan de Hebreëen besloten, waarin psalm 95 te berde is gebracht. 't Is een complete preek op zich geworden. De tekst is geheel voorgelezen (3:7-11), vervolgens uitgelegd en toegepast met het oog op de situatie van de hoorders, die Hebreëen (3:12-4:10), en dat wordt dan afgerond met een peroratie over hoe ontdekkend het Woord van God is (4:11-13).

De tekst

De schrijver van deze brief grijpt naar psalm 95. En wel het tweede gedeelte. Waarin de HERE aan het woord komt. De psalm begint met mooie woorden van Gods volk. Een prachtige belijdenis: de HERE is een groot God, een groot Koning! Laten we knielen voor Hem, die onze Maker is en wij zijn het volk dat Hij weidt.

Maar wat is dan de reactie van Hem, over wie ze zulke mooie dingen zeggen? Het komt als een koude douche. Een uitgesproken koele, ja barse reactie: och, of gij dan heden naar Zijn stem hóórdet!

En dan herinnert de HERE aan de vaders in de woestijn, die toen het erop aan kwam, Hem niet hoog hadden. En Hem zó getergd hebben met hun onge-

**DOOR
J. D. JANSE
RIJSWIJK**

loof dat Hij gezworen heeft: Nooit komen ze in mijn rust! En het klinkt in die psalm alsof de HERE wéér zijn beklag doet en wéér dreigt: sprekend over de vaders, doelen op degenen die daar nu voor Zijn aangezicht komen. Met mooie woorden, maar ondertussen... Hij kent hun hart.

Toepassing

Deze onthutsende reactie op een zijn Naam belijdend volk haalt de schrijver nu aan met het oog op zijn lezers.

Nadat hij hen ook herinnerd heeft aan een mooie belijdenis: dat Jezus Christus onze hogepriester is (3:1).

Goed, maar als wij dan belijden zo'n grote hogepriester te hebben (denk aan de psalm: de HERRE is een groot Koning!) laten we dan die belijdenis vasthouden. Er ook uit leven. En niet versagen, nu het in Zijn dienst moeizamer blijkt te gaan dan ons lief is.

Dat is steeds het punt in deze brief. Wijzend op wat we in Christus hebbend beurt de schrijver zijn lezers op. Dat was blijkbaar nodig.

Maar dan komt er ook een ernstige waarschuwing.

Daartoe dient psalm 95.

Hoor, hoe de Here daar tegen aankijkt. Als zijn volk, wetend wie Hij is – hóór ze 's zingen! – in de praktijk van het leven als het erop aankomt het niet ziet zitten.

Dat is levensgevaarlijk. De hoop verliezend, het hopen, riskeer je het verlies van wat je mag hopen. Want de belofte is vast en de rust ligt voor ons klaar, als wij dan maar geloven. Niet maar belijden met de mond, de liturgie vieren, maar Hem ook echt vertrouwen.

Slotwoord

Het is of de schrijver zelf schrikt van de toepasselijkheid in alle scherpheid van zijn tekst. Komt dat niet meer voor?

Dat je Gods Woord het laat zeggen. En al uitleggend voor de gemeente dan merkt hoe scherp dat woord zèlf insnijdt. Je zou het zelf zo nooit durven zeggen. Zover niet durven gaan. Maar de Here zelf zet het mes erin en legt de hele zaak haarscherp bloot.

Dat is wat de schrijver na zijn 'preek' over psalm 95 dan ook komt op te merken. Wat is het Woord Gods toch levend en krachtig!

't Snijdt scherper in dan een tweesnijdend zwaard.

Een bekende passage is dit geworden.

Gebruikt voor preken of op huisbezoek.

Inhoud

- 225 Ds J. D. Janse,
Hij doorziet ons
- 226 Ds K. C. Smouter †
Geef ons heden ons dagelijks brood (1)
- 227 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 228 M. Vrijmoeth-de Jong,
Kinderbijbels (4 - slot)
- 229 W. J. Moggre (arts)
Vragen rondom euthanasie
- 230 P. C. van Wijk,
Terloops ...

Maar vergeet niet naar aanleiding waarvan dit wordt opgemerkt.

Het hangt niet in de lucht. Het slaat op psalm 95.

Deze exclamatie over het Woord Gods is uitgelokt door die zeer ontdekkende woorden Gods in die psalm.

Mensen, kerkmensen, zijn volk, naderen Hem met mooie woorden.

En Hij, Hij prikt er dwars doorheen en legt bloot hoe het eigenlijk met hen staat. Mooi praten en zingen en belijden is nog niet echt luisteren naar de Here, het ook hóren wat Hij zegt.

Belijden en toch het niet echt vertrouwen met Hem. Hij haalt het er feilloos uit.

Zo legt zijn woord de innerlijke roerselen en verborgen gedachten van de mens bloot.

Open en ontbloot

In de laatste zin van het slotwoord bij de preek over psalm 95 wordt de waarschuwing die ervan uitgaat tenslotte onder deze noemer gebracht: voor Hem ligt alles open, wat er leeft in een mens.

Zongen de mensen in de psalm zelf niet: Hij is onze Maker?

Computermaatschappij

Onder het motto „op de rand van de computermaatschappij” houdt het Christelijk Studiecentrum op 8 september een studiedag, waarmee het nieuwe studiejaar wordt geopend. Sprekers: Prof. dr. ir. J. H. van Bommel, Prof. dr. ir. G. A. Blaauw; forum.

Plaats: Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65, Utrecht-Tuindorp (bus 9 vanaf Utrecht C.S.).

Tijd: 8 september, 10.00-16.00 uur.

Toegang vrij.

De dag vormt tevens de aanzet tot de start van studiekringen over informatica.

Inlichtingen: Christelijk Studiecentrum, Nieuwezijds Voorburgwal 96-I, 1012 SG Amsterdam, tel. (do. en vr.): 020-257141.

Nu, de Schepper doorziet en kent zijn schepsel. En dat zijn wij, werk van Zijn handen. Niets kun je dan aan zijn oog onttrokken houden. Want alles ligt open en ontbloot voor zijn ogen. Ontbloot – een typische term wordt gebruikt.

Een offerterm. 'Onthalsd' eigenlijk. Priesters snijden het offerdier bij de hals open en leggen dan zo het binnenste bloot.

Om allereerst te inspecteren of het van binnen wel deugt!

De Here welbehagelijk kan zijn. Voelt u? Daar gaat het hier nu precies over.

Mensen komen met het offer van hun lippen die Zijn Naam belijden.

De goede christelijke belijdenis. Zingen de artikelen van het ongetwijfeld geloof.

En Hij – voor Hem zijn ze een open boek.

Peilt precies wat in hen leeft.

Reken maar. Het blijkt uit Zijn Woord. Neem nou die psalm.

Alles open en ontbloot voor de ogen van Hem, tot wie wij het woord richten!

Onze NBG-vertaling heeft dat laatste anders. Denkt aan reenschap moeten geven. De uitdrukking is in het oorspronkelijk erg lapidair.

De Statenvertaling geeft (tekst en kantt.) maar liefst vier mogelijkheden van vertaling. Eén daarvan: „van wien wij het woord hebben”.

Dat wijst m.i. in de goede richting.

Daar ging het over. Mensen zeggen mooie dingen over en tot God.

Geijkte, geliefde woorden van belijdenis en liturgie.

Maar bedenk dat alles open en bloot ligt, als bij een opengesneden offerdier, voor de ogen van Hem, over wie wij ons zegje doen.

Moeten we dan maar zwijgen? Natuurlijk niet. Maar de goede belijdenis gelóven!

Eruit léven. In de moeiten van alle dag.

Geef ons heden ons dagelijks brood (1)

Het Onze Vader bestaat uit twee gedeelten, waarbij in de eerste helft allemaal „Uw gebeden” staan:

Uw naam worde geheiligd.

Uw koninkrijk kome.

Uw wil geschiede.

Wanneer je je er in verdiept, wat deze beden betekenen, dan valt het op dat ook wij bij deze beden voor Gods zaak zo nauw betrokken zijn. Namelijk omdat de Here Jezus ons, als kinderen, zo nauw betreft bij al die grote zaken van onze grote hemelse Vader. Hij leerde ons bidden, dat Gods naam geheiligd mocht worden door ons. Dat Gods koninkrijk openbaar mocht worden in ons leven. En dat Gods wil geschieden mocht door ons, net zo getrouw als door de engelen in de hemel.

En nu komt dan de tweede helft van het Onze Vader. Met drie „ons-gebeden”:

Geef ons heden ONS dagelijks brood.

Vergeef ons ONZE schulden.

Leid ONS niet in verzoeking.

Nu zullen we gaan zien, hoe nauw de Here Jezus God, als onze Vader, betrok bij al die kleine dingen van ons alledaagse mensenleven.

Wat leerde onze goede Zaligmaker ons er kinderlijk vertrouwend op rekenen, dat van dat kleine dagelijkse leven van ons niets, letterlijk niets, onbelangrijk is in de ogen van onze hemelse Vader.

Dat leerde Hij ons allereerst, door bij het uitstellen van onze dagelijkse noodduft zo door en door aards, zo „laag bij de gronds” te beginnen. Immers: niet eens bij onze zonden, en ook niet bij de verzoeken van de boze, maar... bij ons brood.

„Gewoon” brood!

Dat brood, waar de Here ons om leerde bidden, moeten we vooral niet vergeestelijken. Hij sprak van „ons dagelijks brood”. En die uitdrukking had toen al wel – net als tegenwoordig – naast de letterlijke betekenis ook een bredere zin: voedsel, in de meest ruime zin. Maar daarmee blijft het toch „gewoon” voedsel: wat een mens in de loop van een dag zoal eet en drinkt. Dáár leerde de Here Jezus ons vóór al het andere om vragen.

Daar spreekt ook een stuk reële mensen-kennis van onze Middeleeuwen in mee. Hij was niet voor niets mens geworden! „Zijn broeders in alles gelijk”, Hebr. 2: 17. Zo had Hij óók een maag gekregen. En die vroeg, net als bij ons, om voedsel! Lees daar Johannes 4 maar eens op na, vooral de verzen 4-8. Hij heeft dus uit eigen ervaring geweten: een mens moet eten om te leven. Ook om met God te kunnen le-

mensen zijn: met aardse behoeften. Met een maag.

De tegenstellingen van de Gnostiek

De Bijbel waarschuwt ons dan ook ernstig voor de hoogmoed van „overgeestelijke” mensen.

Toen de apostelen nog leefden, drongen er al vroompraters binnen de kerk, die meenden dat „geestelijke mensen” („de geestelijkheid”) boven zulke aardse zaken als trouwen, en van goed eten en drinken genieten, verheven dienen te zijn.

De apostel Paulus heeft voor deze dwaalgeesten zijn medehelper, de evangelist Timotheüs, ernstig gewaarschuwd. Dat verbieden van het huwelijk en het genot van spijzen noemt hij: leringen van boze geesten. Oftewel: een daemonische leer, 1 Tim. 4: 1-3, en ook: onheilige ouwevrouwenpraat, vs. 7.

Helemaal aan het eind van zijn brief wijst Paulus ook aan, waar die onbijbelse afwijzing van het gewoon-menselijke vandaan komt. Hij heeft het daar over „de tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemd Kennis”, 5: 20.

Nu is het Griekse woord voor kennis, dat Paulus hier gebruikte, Gnosis. En de Gnosis was toen de naam voor een wijdverbreide levens- en wereldbeschouwing, die in de kerkgeschiedenisboeken ook onder de naam Gnostiek, of Gnosticisme behandeld wordt.

Met haar tegenstellingen trachtte de Gnostiek heel het christelijk geloof onderstboven te keren, wat maar al te dikwijls bij gemeenteliden gelukte, 2 Tim. 2: 18. Hun leer sloot aan bij de toenmalige „geest der eeuw”, zodat hun dwaling om zich heen greep als de kanker, 2: 17.

De gnostische tegenstellingen waren o.a. die van een goede God, aan wie wij de betere (geestelijke) dingen te danken hebben in tegenstelling tot een boze god, die het ontstaan van alles wat stoffelijk en vergankelijk en slecht is op z'n geweten zou hebben.

In de wereld zet deze tegenstelling zich vanuit zo'n gespleten „godheid” voort: alles wat aards-stoffelijk is, is van die boze god afkomstig.

En de mens is in 't bijzonder zo'n „eenheid van tegenstellingen”. In zijn stoffelijk-vergankelijk aards lichaam huist immers volgens de Gnostiek een redelijk ziele-deel, dat – in de lijn van de klassieke Griekse wijsbegeerte – beschouwd werd als van de goede godheid afkomstig, en daarom: goddelijk-onsterfelijk.

De Gnostiek heeft met dit tegenstellingen-recept vrijwel alle

DOOR DS K. C. SMOUTER †

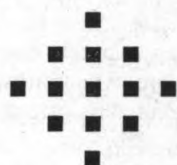
ven, om te kunnen bidden en weerstand te bieden aan verzoeken van de boze.

Laten wij ons vooral niet verbeelden, dat wij verheven zouden zijn boven de aarde, met haar brood, en thee, en aardappelen.

„De hemel is van de HERE, maar de aarde heeft Hij den mensenkinderen gegeven”,

Ps. 115: 16.

God weet, hoe Hij ons gemaakt heeft. „Want Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig, dat wij stof zijn”. God de HERE formeerde ons: *stof uit de aardbodem*, Genesis 2: 7, en schaamt Zich helemaal niet, dat Hij ons zó schiep. Integendeel. Ook van die zó geschapen mens geldt wat in Genesis 1: 31 staat „En God zag alles wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed.” De mens héét zelfs naar die aardse afkomst. „Mens” is in het hebreuws: 'adam. En dat is van dezelfde stam als het hebreuws woord 'adamah, dat aarde, of grond betekent. Daar moeten we niet bovenuit willen komen, ook niet in onze hoogmoedige verbeelding. „Wat hij ook is (hoever de mens het ook brengt in het leven), voorlang (bij de schepping) is zijn naam ('adam) genoemd en het is bekend, dat hij ook „mens” is.” Pred. 6: 10. Dat heeft God nooit te min voor ons gevonden. Dan moeten wij óók niet vergeten, dat wij zulke

godsdiensten van die tijd aangepakt, onderstboven gekeerd en omgesmolten tot een nieuwe, moderne godsdienstfilosofie. „Christelijke Gnostiek” was maar één uitloper van dit veelkoppige monster.

Maar Paulus en de andere apostelen hebben de „christelijke (hogere) Kennis” goed doorzien, en aan de kaak gesteld als: antichristelijk, 1 Joh. 2: 18-23, en: afval van het geloof, 1 Tim. 4: 1. Paulus herinnert Timotheüs er aan, dat er *maar één God* is (geen twee tegengestelde goddelijke machten, zoals de Gnostiek beweerde), 1 Tim. 2: 5, en dat *alles wat die éne God geschapen heeft* (niet alleen een „betere, geestelijke kant”, maar alles), *goed is, en niets daarvan* (b.v. het lichaam, of eten en drinken) *verwerpelijk*, 4: 4. En wat die „godelijk-onsterfelijke ziel” in een „stoffelijk-minderwaardig lichaam” betreft, wijst hij Timotheüs erop, dat *God alléén onsterfelijkheid heeft*, 6: 16, en dat „oefening van het lichaam” (oefening om door ascese „het vlees te doden” en „de ziel te bevrijden”) *nutteloos* is. Maar dat *de echte godsvrucht het leven belooft, voor de hèle mens, in heden en toekomst* (de opstanding!), 4: 8.

Gezegend worden in baktrog en fruitmand

Paulus moest er dus niets van hebben, als er in zijn tijd mensen waren, die om redenen van hun godsdienst, van hun „ho-

gere, geestelijke, Kennis” ongetuigd bleven, en zich allerlei lekkere spijzen en dranken ontzegden. Hij had helemaal geen respect voor zulke „vroomheid”. Integendeel. Hij durfde dat „onheilige ouwewrouwenpraat” te noemen, 1 Tim. 4: 7.

Geen wonder. Paulus was opgevoed bij de gezonde leer van het leven met God in het Verbond, naar de Schriften. Die wijs kunnen maken tot zaligheid, tot behoud van de hèle mens, 2 Tim. 3: 15.

Hoe prijzen de Schriften van het Oude Verbond al het huwelijk en goed eten en drinken! Als „het goede deel”, dat God Zijn kinderen geeft gedurende hun dagen onder de zon, het boek Prediker.

Als Mozes aan het eind van zijn leven nog eens met Israël gesproken heeft over alle woorden van het Horebverbond, dat Jahwè toen juist met Israël gesloten had, dringt hij dat alles aan met een hoofdstuk over „zegen en vloek”, Deuteronomium 28.

Wat voor zegeningen stelt hij Israël dan in het vooruitzicht, als het volk aandachtig naar Jahwè luistert, en Zijn geboden onderhoudt? Hij belooft:

„Dan zal Jahwè, uw God u verheffen boven alle volkeren der aarde. De volgende zegeningen zullen dan uw deel zijn:

Gezegend zult gij zijn in de stad en op het veld.

Gezegend zal zijn de vrucht van uw schoot, de vrucht van uw bodem en de vrucht van uw vee.

Gezegend zullen zijn uw (fruit)mand en uw baktrog.

Gezegend zult gij zijn bij uw ingang (in huis) en bij uw uitgang (in uw werk)...” enz.

Zó belooft God zegen aan degenen, die Hem liefhebben, en in Zijn wegen wandelen. En het zou niet bepaald eerbiedig en dankbaar zijn, helemaal niet „vroom”, om dan in „overgeestelijke” hoogmoed zulke goede gaven te verachten.

„Hij gaf spijs aan wie Hem vrezden,

en gedenkt voor eeuwig Zijn verbond”, Ps. 111: 5.

Als God nu zó Zijn verbond gedenkt, door spijs te geven, zou het dan „vroom” kunnen zijn, spijs minderwaardig te achten? Willen wij „geestelijker” zijn dan God?

Aan zulke bijbelse achtergronden gemeten komen allerlei vormen van „christelijke ascese”, zoals het caelibaat, ascetische kloosterregels, kerkelijke vastentijden enz. wel heel scherp in het zonnetje te staan als „eigenwillige godsdienstigheid”, Col. 2: 23. Daar is onze goede, milde Vader niet mee gediend. Daarmee dienen we als godsdienstige mensen alleen onszelf. Zo maakt men van zijn buik een god, Filippen 3: 19.

De tegenstellingen van Marcion

Wij hebben zoëven gewezen op de tegenstellingen van de Gnostiek. Dat is een gevaarlijke ver-

Redactie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

leiding voor de Christenheid geweest. De Gnostiek trachtte haar vijandschap tegen Gods Woord te verbergen, door alles wat haar in de Bijbel niet aan stond, weg te exegetiseren. Dat deden zij, door te beweren, dat achter de gewone „letterlijke tekst” van de Bijbel een „diepere zin” schuil ging, die alleen zij, met hun „hogere Kennis” verstonden. In de generatie na de apostelen trad er onder de gemeenten in Klein Azië, en vandaaruit in Rome, nog zo’n „leraar van tegenstellingen” op. Hij heette Marcion. Zijn vader was één van de opzieners van de gemeente van Sinope, bij Pontus (verg. 1 Petr. 1: 1). Hij dacht in dezelfde tegenstellingen, als die van de Gnostiek, namelijk van een „hogere, geestelijke wereld” tegenover een „minderwaardige, stoffelijke wereld”.

Maar hij was „eerlijk” in zijn houding tegenover de Bijbeltekst. Hij las zijn gedachten niet in de Bijbel in, door „allegoriserende exegese” vanuit zijn „hogere Kennis”, maar verwierp eenvoudig het grootste deel van de Bijben als „vleselijk”, terwijl hij daar andere Bijbelgedeelten, vooral uit de brieven van Paulus, als „geestelijk” tegenover stelde. Marcion heeft eerst geprobeerd, zijn opvattingen ingang te doen vinden in Klein Azië. Maar hij kreeg daar geen voet aan de grond. Zijn eigen vader heeft hem mee geëxcommuniceerd, verg. Matth. 10: 37.

Hij besloot het in Rome te proberen, kwam daar in 139 na Chr. aan, schonk een vermogen aan de gemeente (Marcion was van een rijke redersfamilie), en hield zich daar voorlopig heel rustig, zodat hij door de gemeente werd aanvaard. Vijf jaar heeft hij daar in alle eer en deugd onder de christenen verkeer, toen achtte hij zijn tijd gekomen. Hij bood de kerkeraad een boek aan, getiteld „Anti-thesen”, „Tegenstellin-

Tijdseinen

Toen ik in Kampen studeerde, hield prof. K. Schilder eens een lezing voor ons, over het „laatste der dagen” en de „tekenen der tijden”. Allerlei ontwikkelingen en gebeurtenissen uit die jaren bracht hij in verband met profetieën uit het boek der Openbaringen. Hij zag er meer in dan wij er ooit achter gezocht zouden hebben. Na afloop stonden we op de gang wat na te praten en de oude ds. Meulink van Enschedé kwam in onze kring. Hij zei: „In mijn tijd werden zulke verhalen ook al gehouden, maar toen waren het de oude dominees die ze hielden; nu zijn het de jonge”.

Er zit veel moois in die zin. Een oude ambtsbroeder die het over „zijn” tijd heeft alsof die al voorbij was en ook, dat hij de professoren maar heel gewoon als dominees zag; maar vooral was het de nuchterheid, die me aansprak.

Ook nu, veertig jaar later, wordt er over de tekens van de tijd geschreven. Iemand meent

Pastorale Notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

gezien te hebben dat er een nieuwe kloof ontstaan is in de Olijfberg en legt daar Zacharias 14: 4 naast. Een ander knipt uit de krant, dat de Eufraat een ongekend lage waterstand heeft en ziet daarin vervuld wat in Openbaring 16: 12 geschreven is.

Al weer enkele jaren geleden hoorde ik een preek van iemand die uitriep: „Bekijk de wereldkaart maar eens! Rusland, Siberië en China, één onmetelijk land vol van Gode-vijandige legerscharen die zich opmaken om de Christenvolken te vernietigen.” Nu was dat juist in de tijd van de koude oorlog tussen Rusland en China. Voortdurend

las je van grensincidenten. En het is nog zo, dat Rusland en China aartsvijanden zijn van elkaar. Dit wil niet zeggen dat ze het nooit eens zullen worden, maar het lijkt er nu bepaald niet op.

Om weer op Schilder terug te komen: van hem heb ik eens een preek gehoord over „Uw Koninkrijk kome” en hij begon met te zeggen dat je op twee manieren iemand kunt verwachten. Als je een logé verwacht, kun je op de klok kijken of de trein er al kan zijn, terwijl je in je luie stoel maar wachten blijft totdat je huisbel gaat. Je kunt ook de boel thuis nog wat opruimen, je jas daarna aantrekken en hem afhalen van het station. Dan doe je tenminste wat.

Dat voorbeeld vergat ik niet. Het kan zijn dat de tijdseinen inderdaad wijzen op de spoedige komst van onze Heer en Heiland, maar dan zal Hij wel de vraag stellen: „Ik was naakt en hebben jullie Mij gekleed? Ik had honger en hebben jullie Mij eten gegeven?”

gen". Daarin stond ordelijk op schrift gesteld, wat hij ook in Klein Azië geleerd had: ziet u niet, broeders, dat het Oude Testament door en door stoffelijk-aards is, in tegenstelling tot het Nieuwe Testament? Dàt predikt pas de Geestelijke God, die zich in Christus aan de wereld openbaard heeft.

Marcion moest niets hebben van die „mens-vormelijke" God van het O.T., die zulke aards-stoffelijke zegeningen beloofde als gevulde baktroggen en fruitmanden, lang leven op aarde, talrijk nakroost enz. (Deut. 28). Neen, dan de God en Vader van Jezus Christus. Dàt is een „gans andere God": van „geestelijke natuur".

Maar ook met het Nieuwe Testament was Marcion niet geheel voldaan. De discipelen waren Joden. Zij hadden Jezus niet altijd helemaal begrepen. Daarom kleefden aan hun geschriften nog Joods-stoffelijke smetten.

Daarom bezorgde Marcion met zijn boek „Anti-thesen" de kerkeraad van Rome meteen een her-uitgave van het Nieuwe Testament. Een „gezuiverd" Nieuwe Testament. Vrij van Joodse smetten.

't Is heel leerzaam, te zien wàt Marcion alzo „verbeterde". In Lukas 10:21 spreekt Christus Zijn Vader aan als „Here des hemels en der aarde". Dat laatste schrapt Marcion. Want de Vader van Jezus is „Here des hemels", maar de God van het Oude Testament is „de God van de aarde". Uit Lukas 12 schrapt hij de vss. 6, 7 en 28. Want daar staat, dat God voor musjes en bloemen zorgt. Dat wilde er bij Marcion niet in. Daar was de God van het Nieuwe Testament hem te geestelijk voor!

Zo heeft toen ook de 4e bede van het Onze Vader, de bede om ons brood, het moeten ontgelden. Volgens Marcion kon de Here Jezus ons er nooit in voor zijn gegaan, om te bidden voor „gewoon brood", dat uit de aarde gegroeid is, en door moeder de vrouw gebakken. Hij veranderde daarom in Lukas 11:3 het woordje „ons" in: „Uw". Toen stond er: „Geef ons elke dag Uw brood".

Zo „vergeestelijkte" Marcion dit gebed om gewoon, aards, stoffelijk brood in een bede om „het brood Gods, dat uit de hemel is neergedaald", Johannes 6. Hij maakte ervan: Jezus Christus, als onze „geestelijke spijze", ten eeuwigen leven.

Gelukkig heeft de kerkeraad van Rome Marcions boek „Tegenstellingen" voorzien als op één lijn met de „tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde Kennis (Gnostiek)", waar Paulus zo tegen gewaarschuwd

heeft in 1 Tim. 6:20, en hem geëxcommuniceerd en hem zijn grote geldgift van vijf jaar geleiden teruggegeven.

Toen stichtte Marcion een wijd verbreid geworden tegenkerk, waar „lichamelijke oefening van groot nut" heette, en het huwelijk en het genot van spijs ten strengste werden afgeraden, ten einde „de onsterfelijke ziel" te doen opstijgen bóven de aarde, tot haar „goddelijke Oorsprong". In Marcions kerken werden daarom alleen ongehuwden gedoopt! Marcion heeft ná zijn uitwijzing in Rome nóg pogingen gedaan om ingang te vinden in Christus' gemeenten. Hij heeft het o.a. geprobeerd in Smyrna, maar daar ontving Polycarpus hem met „Ja, ik ken u, — als de eerstgeborene van de satan!" Hij is dus wel „radikaal" afgewezen door de Christenheid.

Maar met ketterijen gaat het dikwijls zó: wijst men ze door de voordeur uit, dan glippen ze door de achterdeur weer binnen. Dat het zo gegaan is met de „tegenstellingen-leer" van Marcion en de Gnostiek, dat bewijst duidelijk de geschiedenis, die de exegeze van de vierde bede van

het Onze Vader heeft doorgeemaakt.

„Kerkvaders" van naam, zoals zelfs Augustinus, die Marcion en de Gnostieken als aartsketters en Schriftvervalsers verwierpen, vielen niettemin terug in hun „vergeestelijking" van deze bede om brood. We zien dan, dat deze bede gedurig wordt uitgelegd als een bede om „het brood Gods in de H. Eucharistie".

Trouwens, in allerlei opzichten werkt die tegenstellingenleer door. De tegenstelling van een stoffelijke wereld tegenover een hogere, geestelijke wereld, van wereldse mensen (leken) tegenover geestelijke mensen, die niet trouwen, enz. Van natuur tegenover genade. De tegenstelling van een minderwaardig deel in de mens, dat „lichaam" heet, en van een hoger, onsterfelijk deel, dat dan „ziel" wordt genoemd. Op zulke tegenstellingen werd ondanks 1 Timotheüs heel de Middeleeuwse Kerk gebouwd, met haar onthoudingen en vastentijden. En met haar pogingen om langs mystieke weg te „ont-hechten" van het aardse, zodat de „geestelijke ziel" kan opstijgen tot de godheid.

— Hemelvaart. Wordt Jezus' hemelvaart beschreven als de troonsaanvaarding van Hem aan wie alle macht gegeven is in hemel en op aarde? Wordt het geven van het zendingsbevel daarbij duidelijk verteld?

— Pinksteren. Wordt het pinksterfeest beschreven als de komst van de Trooster, de Vernieuwer van het individuele leven en als Krachtbron van de wedergeboren mens?

— Wederkomst. Besteedt de schrijver van de kinderbijbel aandacht aan de wederkomst van Christus op de wolken, zodat elk oog Hem zal zien?

— Nieuwe hemel en aarde. Komt het koninkrijk Gods op aarde door de inspanning van de mensen of wordt er verteld dat God gezegd heeft „Zie, Ik maak alle dingen nieuw" en dat Johannes het nieuwe Jeruzalem zag nederdalen van God uit de hemel?

★ ★ ★

Om een kinderbijbel te beoordelen heeft men meestal genoeg aan de bovengenoemde vragen en het antwoord erop. Het zal in de praktijk blijken, dat het moeilijk is een kinderbijbel naar onze zin te vinden. Daarbij komt ook nog het feit, dat de meeste uitgaven niet tot de goedkoopste boeken te rekenen zijn. Om tot een verantwoorde keus te komen is het aan te bevelen een paar in aanmerking komende kinderbijbels enkele weken uit de plaatselijke bibliotheek te lenen, om ze thuis rustig te bekijken en met de kinderen uit te proberen.

Tenslotte wil ik er op wijzen, dat het voor de religieuze ontwikkeling van het kind niet goed is jaren achter elkaar dezelfde kinderbijbel te gebruiken. Het is beter na verloop van tijd een andere uitgave te gaan lezen. Het kind zal dan leren, dat elke kinderbijbel verschilt van de andere en dat het voor de authentieke tekst naar de Bijbel moet gaan, omdat dat het Woord van onze God is, waarin het enige goede antwoord op alle vragen te vinden is.

Kinderbijbels (4)

Welke criteria gelden voor een goede kinderbijbel?

Aan de hand van al het eerder geschrevene kunnen een aantal criteria worden vastgesteld, waaraan een goede kinderbijbel zou moeten voldoen.

De eerste vragen, die men kan stellen bij het bekijken van een kinderbijbel zijn:

- Past de verteltrant bij het ontwikkelingsnivo en de leeftijd van het kind?
- Is de kinderbijbel geschikt om alleen door het kind gelezen te worden of is er hulp en aandacht van de volwassene bij nodig?
- Legt de kinderbijbel de nadruk op het geven van bijbelse feiten of op beleving en viering door middel van liederen en gebeden. Is de verteltrant chronologisch of thematisch?
- Zijn de illustraties verantwoord en aantrekkelijk voor het kind?

De tweede serie vragen betreft de weergave van de heilsfeiten.

**DOOR
M. VRIJMOETH-DE JONG
ZWOLLE**

- Schepping. Wordt het scheppingsverhaal verteld zoals de Bijbel het doet of naar het eigen inzicht van de schrijver?
- Kerstgeschiedenis. Wordt Jezus' geboorte beschreven als van degene, 'die Zijn volk zal redden van de zonden'?
- Kruisiging. Wordt Jezus' sterven geduid als verzoening voor de zonden, als het offer van het Lam Gods, dat de zonden der wereld op zich neemt?
- Opstanding. Is Jezus' opstanding de overwinning van de dood en een zeker pand van onze zalige opstanding?

Vragen rondom euthanasie

Er wordt de laatste tijd erg veel geschreven en gepraat over de zgn. euthanasie. Er is langzamerhand een hoeveelheid literatuur over dit onderwerp gekomen die nauwelijks nog overzienbaar is. En er komt vrijwel dagelijks nog nieuwe lectuur bij, van voor en tegenstanders; van mensen die met vragen blijven zitten, mensen die niet overal een pasklaar antwoord op hebben, maar hun weg zoeken in de doolhof (Opb. 26 : 23-28). En wellicht is het goed om wat kritische kanttekeningen te maken.

Allereerst dan: Wat is euthanasie eigenlijk? Wat betekent het? Het woord euthanasie betekent letterlijk: goede dood, zachte dood.

In onze tijd betekent het evenwel meestal wat anders. Als we over euthanasie praten, bedoelen we eigenlijk een door medisch handelen verkorten van het leven. Meestal om lijden niet noodloos lang te laten duren, zoals men dan zegt: om de patiënt (want het gaat meestal om zieken) een „goede dood” te laten sterven.

En dan komen de vragen op ons af. Mag dat dan? Kan dat zomaar? Of komt ook hier de steeds verder voortgaande ontkenning van ons land duidelijk aan het licht?

Het antwoord op al deze vragen is niet zo eenvoudig. De vragen waar het hier om gaat, vragen van leven en dood zijn niet zomaar met een simpel ja of nee te beantwoorden, want door de steeds verdergaande techniek, door de steeds sterker werkende geneesmiddelen zijn we langzamerhand zover dat soms mensen kunstmatig in leven worden gehouden, waarbij je van „leven” nauwelijks nog spreken kunt. En door die geneesmiddelen zelf word je soms zo ziek dat je je

DOOR
W. J. MOGGRE
HILVERSUM

kunt afvragen waarom ze gegeven worden, terwijl het dan vaak ook nog de vraag is of ze inderdaad het leven verlengen. En vraag dan niet wat voor een leven.

Daarom is het goed alvorens we verder gaan ons eerst te realiseren wat euthanasie eigenlijk is en of er ook meerdere facetten aan euthanasie zijn te onderkennen. Daarover een volgende keer hopelijk verder.

Euthanasie wordt vaak onderverdeeld in 2 vormen, nl.:

- a. de passieve euthanasie;
- b. de actieve euthanasie en ik zou er graag een derde vorm bij willen noemen, nl.:
- c. de negatieve euthanasie.

Wat bedoelen we daar nu precies mee?

Als actieve euthanasie wordt aangeduid dat hierbij actief door een arts (meestal) door middel

van een daad (een actie) kunstmatig een eind aan het leven van de patiënt wordt gemaakt. Dit zal meestal gaan om patiënten die geweldig lijden, veel pijn hebben, soms ook erg onpasselijk of benauwd zijn en voor wie geen genezing meer mogelijk is. Dit zijn dus in het algemeen mensen die aan het eind van hun lijden zijn, uitgeleed, vermagerd, en u kunt het zelf aanvullen.

Als in zo'n geval een arts een overdosis aan medicamenten inspuit (meestal morfine of daarvan afgeleid) gevolgd door het overlijden van de patiënt, dus voortijdig zou je kunnen zeggen, dan spreken we van actieve euthanasie.

Datzelfde geldt ook, maar dan ligt het wel heel erg anders als andere, maar een relatief nog gezonde, man of vrouw vindt, dat het leven voor haar of hem lang genoeg geduurd heeft en die dan aan haar of zijn arts vraagt, het leven te beëindigen. Dat hier van een essentieel andere, een wezenlijk geheel verschillende soort van euthanasie wordt gesproken zal u duidelijk zijn.

Dit lijkt meer op „zelfdoding” zoals we tegenwoordig zelfmoord eufemistisch plegen te noemen.

Deze twee zijn dus voorbeelden van wat we actieve euthanasie noemen.

Door een paar TV-uitzendingen onlangs van W. v. d. Linde van de Tros is duidelijk geworden hoe gevaarlijk dit soort euthanasie wel kan zijn.

Daar zal ik dan verder ook het zwijgen toe doen.

★ ★ ★

Onder passieve euthanasie wordt nu juist begrepen dat de medische wereld ophoudt actief te zijn met het behandelen van een patiënt.

Het gaat dan gewoonlijk over die patiënten die min of meer kunstmatig in leven worden gehouden, dus b.v. met behulp van infusen, kunstmatige beademing, hart-long-machine of nierdialyse.

Als derhalve bij een patiënt die al tijden bewusteloos is en die door middel van infusen (kunstmatige voeding dus) en/of beademing, dus door technische hulpmiddelen in leven wordt gehouden, als bij zo'n patiënt deze technische apparaten worden uitgeschakeld of als b.v. de nierdialyse wordt gestopt, dan heeft dit onvermijdelijk als gevolg het overlijden van de patiënt.

Hier wordt dus iets nagelaten wat de dood als consequentie heeft. Dat wordt aangeduid als passieve euthanasie.

Een andere vorm die gewoonlijk ook tot de passieve euthanasie

wordt gerekend is die waarbij door de arts alleen de klachten van de patiënt worden behandeld. Als dus b.v. een kankerpatiënt erg veel pijn heeft, wordt hem iets tegen de pijn gegeven; is hij erg misselijk, dan krijgt hij daar wat voor, ook al wordt door deze medicijnen de dood dan wellicht verhaast, dan rekenen we dit als een vorm van passieve euthanasie.

Een vorm overigens waartegen vrijwel niemand bezwaren heeft of ook maar iets tegen kan inbrengen. Immers de klacht van de patiënt wordt behandeld, zoals dat ook gebeurt bij alle andere vormen van pijn, denkt u maar aan een niersteenkoliek of kiespijn.

Een derde vorm van passieve euthanasie is ook het nalaten van een behandeling.

Als iemand heel ernstig ziek is, ongeneeslijk ziek, of zo ernstig beschadigd door b.v. een hersenbloeding of totaal dement is, als zo'n patiënt dan een hartaanval krijgt, kun je afzien van behandeling. Hetzelfde geldt uiteraard ook als zo iemand een longontsteking of iets dergelijks krijgt, ook dan kun je geen antibiotica voorschrijven en geen verdere therapie bedrijven.

Het afzien van behandelen in zo'n situatie zal vaak het sterven van de patiënt tot gevolg hebben. Ook dat is als passieve euthanasie aan te merken.

De Engelsen zeggen: Pneumonia is the old men's friend (de longontsteking is de vriend van de oude mens) want daaraan kan je regulier overlijden.

Maar zelfs dat kun je vandaag aan de dag niet eens meer.

★ ★ ★

Vanmorgen sprak ik met een patiënte, ze is pas 52 jaar, die al 2 jaar afschuwelijk veel pijn lijdt en nu aan het eind gekomen is. Ze zei me: zou ik wel „thuis” kunnen komen (bij Vader) als ze me een prikje geven en ik niet meer wakker word? Ze zou er niet om vragen, maar ze gaf zelf het antwoord: Ze zou het fijn vinden als dat zou gebeuren.

Met haar had ik een jaar geleden al afgesproken dat ze als ze een hartaanval of wat voor complicatie ook zou krijgen, rustig thuis zou blijven.

Het zou wellicht barmhartigheid zijn geweest. En ik heb haar vanmorgen gezegd dat ze zeker „Thuis” zou komen, ook na zo'n prikje omdat „Vader” oneindig veel barmhartiger is dan wij. En Zijn barmhartigheid roemt tegen ons oordeel.

Uit wat ik hier geschreven heb, zult u begrijpen dat ik deze vormen van passieve euthanasie

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerken

Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen.

Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen:

Mevrouw A. Kaldeway-Jansen, Lange Akker 169
4191 JG Geldermalsen. Tel. 03455-5578.

Bij afwezigheid kunt u uw boodschap inspreken op het antwoordapparaat of verzoeken terug te bellen voor het maken van 'n afspraak.

gaarne gebruik. En dat is door alle tijden heen door alle artsen gedaan. Alleen, in onze tijd met z'n massa-communicatie-middelen wordt over al dit soort dingen gesproken, het wordt tot een probleem gemaakt.

★ ★ ★

En dan nu wat ik als negatieve euthanasie zou willen omschrijven. Daarmee bedoel ik dat we tegenwoordig patiënten bijna de kans niet meer geven om gewoon „heen te gaan”, om heel bewust te sterven.

Zoals vader Jakob deed, al z'n zonen één voor één op het matje roepen en toespreken en dan de geest, die hij van God gekregen had, teruggeven.

Als actieve daad. Het is goed geweest Heer, laat me nu gaan. Dat is iets wat in onze tijd bijna niet meer kan. Evenmin als het thuis sterven, in eigen, vertrouwde omgeving temidden van hen die je lief zijn (maar dit is een hoofdstuk apart). In mijn studententijd al werd een mede student één uur voor z'n overlijden nog voor een röntgenschermbesluit (letterlijk) want de artsen hadden nog geen diagnose. En dat is bijna het ergste wat hen gebeuren kan. En hoeveel lijden, onmetelijk, intens lijden en verdriet zou er niet uitgerekt worden door al onze hedendaagse behandelingen”?

★ ★ ★

De hedendaagse discussie rondom de euthanasie in Nederland is in een stroomversnelling gekomen door de publicatie van een boekje: Medische macht en Medische ethiek door de ook onder ons bekende Prof. dr J. H. v. d. Berg.

Dit boekje begint met het afschuwelijke verhaal van een kind dat geboren wordt met een zgn. „open rug”. Als gevolg daarvan krijgt het een wat wij noemen waterhoofd. Dat wordt geopereerd, eerst met succes, later komen er andere complicaties, waarvoor een tweede, derde tot en met vijfde operatie nodig zijn. Na elke operatie is Henk weer slechter dan na de vorige tot hij een nog slechts vegeterend kind is om dan, 5 jaar oud, te overlijden. En v. d. Berg stelt dan terecht de vraag waar we mee bezig zijn geweest.

★ ★ ★

Een ieder van u kent ongetwijfeld uit eigen omgeving voorbeelden als Henk, ook van volwassenen die eindeloos behandeld worden met allerlei sterk werkende geneesmiddelen, (die helaas meestal ook sterke bij-

werkingen hebben) waardoor het leven voor deze ernstige zieken bijna onleefbaar wordt gemaakt. De meest afschuwelijke voorbeelden van dit soort negatieve euthanasie in onze tijd zijn wel Franco en Tito geweest, die om louter politieke redenen dagen lang „in leven” (nou ja, leven?) werden gehouden.

Er zijn zoveel ongeneeslijke ziekten die, als ze een complicatie bij hun ziekte krijgen (b.v. hartaanval, longontsteking) nog weer worden behandeld.

In plaats van hen „in vrede” te laten gaan.

Dat is wat ik negatieve euthanasie zou willen noemen.

Zoals gezegd, het boekje „Medische macht en Medische ethiek”, waarin naast het geval van Henk, dat ik u noemde, nog een aantal afschuwelijke voorbeelden van deze negatieve euthanasie worden gegeven heeft de dis-

cussie over euthanasie in een geweldige stroomversnelling gebracht.

★ ★ ★

Ik had u nu het relaas willen geven van een patiënte over de lijdensweg van haar man nu ongeveer twee jaar geleden. Ik had haar gevraagd of ze deze zware gang van haar man voor mij wilde opschrijven maar ze belde me op om te zeggen dat ze het niet kon. Ze was er aan begonnen, maar ze werd nog zo boos en zo verdrietig dat ze al in het begin moest ophouden. Ik kan me dat heel goed voorstellen.

Het verhaal was dat haar man na een operatie aan z'n buikslagader na de narcose ernstig verward was. Nog bijna een half jaar lang heeft hij geleefd. In die periode kreeg hij twee keer een longontsteking, vervolgens een attaque, waardoor hij

**De schrijver van
dit artikel
is huisarts.**

half verlamd werd, niet meer kon spreken en van wat er tegen hem gezegd werd, begreep de man niets meer. Ondanks het veelvuldig verzoek van de vrouw op te houden met het „behandelen” van al deze complicaties (er kwamen 32 artsen aan te pas) en af te zien van verdere behandeling met nog weer nieuwe infusen en sondes en catheters (± 13 in getal) werd steeds door behandeld, totdat, zoals wij het dan wellicht wat cru zeggen, tot de dood er op volgt.

Waarom mocht deze man niet „gewoon” sterven, toen duide-

Wijlen wij

Enkele maanden geleden heb ik opgezocht het C.J.B. van 11 september 1964, waarin aandacht werd geschonken aan de persoon en het werk van ds J. A. Vink. Op 4 juli jl. was het twintig jaar geleden, dat hij aan het begin van zijn vakantie te Oberndorf onverwacht stierf.

Vink was voorzitter van de jongelingsbond en zijn overlijden gaf grote verslagenheid.

Vink was een man die met blijdschap diende. Op de steen op zijn graf staat 'Dient den Heere met blijdschap'. Welnu, Vink heeft dat gedaan. Hij wist dat 'met blijdschap dienen' ook over te dragen aan anderen, zodat het werken onder zijn leiding heel erg fijn was.

Vriendschap was voor hem ook echt *vriendschap*.

In genoemd C.J.B.-nummer schreef Kees (C.) Huizinga een artikel onder de titel 'wijlen wij'. Ik wil enkele gedeelten uit dit artikel hier overnemen, omdat wat toen geschreven werd ook nu nog belangrijk is.

'Het is in onze keiharde, formalistische, verorganiseerde samenleving een wonderlijk ding, wanneer binnen het raam van een organisatie Zulke tere en vriendschappelijke verhoudingen groeien als wij hebben gekend. Zulke verhoudingen worden nu eenmaal hierdoor gekenmerkt dat zij tijd behoeven om te groeien. In onze kring leefden wij. Men moet iets ervaren

Terloops...

DOOR
P. C. VAN WIJK
ZALTBOMMEL

hebben van de onpersoonlijke hardheid, die in organisaties kan bestaan, om de zin van dit woord in dit verband te vatten.

Juist omdat wij zo leefden, snijdt de dood van ds Vink zo diep in. Door zijn sterven is een levende verhouding gestorven. Voor ons 'wij' moeten wij nu wijlen schrijven.

—o—

In onze neurotische tijd is het een weldaad van de Here, zulk een vriend gehad te hebben. Een vriend die eenvoudig, kinderlijk blijmoedig kon zijn.

—o—

Ds Vink dacht niet in termen van macht en van getal. Hij schoof niet en wilde liever niet geschoven worden. Hij was geen partijman. In de situatie van de dag zocht hij geen invloedrijke positie, maar christelijke verantwoordelijkheid.

—o—

Geen mens leeft als individu. Ook ds Vink niet. Hij leefde in de menselijke verhoudingen

en verbanden, waarin de Here hem gesteld had.

'Ook met ons.

In die levensverhoudingen is hij gestorven. Daarin zal hij ook opstaan.

Zo zullen wij leven al zijn wij ook gestorven.'

Het is goed deze woorden goed op ons te laten inwerken. In onze koude wereld behoren christenen het warm te hebben *met elkaar*.

Ons belijden over leven en sterven en weer opstaan is een gemeenschappelijk belijden. Maar het kan alleen gemeenschappelijk zijn als we echt *samen* leven. Wie van echte vriendschappen iets af weet, zal de diepe zin van het schrijven over 'wijlen wij' kunnen begrijpen.

★ ★ ★

Naschrift

Nadat ik het bovenstaande op papier had gezet werd bekend dat in Jezus ontsliep Marth Huizinga. Plotseling werd ze weggenomen uit de kring van haar gezin, haar familie, haar vrienden.

Het leek me goed deze 'terloops' toch te doen plaatsen. Wat Kees twintig jaren geleden schreef, is zo opeens wel heel erg aktueel geworden. Na het sterven van onze lieve Marth is er in een andere verhouding sprake van 'wijlen wij'. Verdriet wordt zo tot een gemeenschappelijk verdriet. Het geloof in de wederopstanding heeft weer een diepere inhoud gekregen.

lijk was dat er van geen „normaal” leven ooit meer sprake zou zijn?

Dat is wat ik met negatieve euthanasie bedoel, en ik weet dat dit laatste veel en veel vaker gebeurt dan dat andere, wat we actieve euthanasie noemen, nl. als bij een doodzieke patiënt misschien door meer te spuiten de dood een korte tijd verhaast wordt. En dat vinden wij vaak zo erg fout.

☆☆☆

Wat moeten we nu van dit alles denken? Als ik het goed zie, is er onder ons wel een soort communis opinio, een eenheid van gevoelens waarvan ik me afvraag of die wel zo goed, wel zo verantwoord is als wij vaak denken. Het komt er op neer dat we tegen zijn, tegen euthanasie in welke vorm ook.

Leven mag niet verkort worden. Het leven wordt heilig verklaard.

Wie daaraan tornt stelt zich gelijk bloot aan allerlei kritiek.

☆☆☆

En toch zou ik daar wel een paar vraagtekens bij willen zetten. Waar staat er dat „het” leven heilig is?

En: mag dat heilige leven dan wel verlengd worden, waarbij je je soms kunt afvragen of er nog wel sprake is van „leven”?

De theorie dat „het leven” heilig is, lijkt me meer afkomstig van Albert Schweitzer dan van de Bijbel. Albert Schweitzer leerde dat alle leven heilig was, van mens, van plant of dier. Hij vind het zelfs zonde als je door op gras te lopen een grassprietje of een torretje of een kever doodde. (Het zou een interessante studie zijn naar de invloed van Albert Schweitzer op allerlei moderne milieu-acties e.d., maar daar hebben we het nu niet over.)

Toch is deze theorie naar mijn stellige overtuiging vreemd aan het Evangelie. Dat leert ons niet dat het leven heilig is. Dat staat nergens, en: het slaat nergens op.

Nee, de Bijbel zegt me: „jij bent heilig. Ik heb je bij je naam genoemd”. En: of je leeft of sterft: je bent van de Heer, je bent van Mij.” (Rom. 14).

Dat is evangelisch; niet het eindeloos rekken van afschuwelijk lijden.

Niet het blijven behandelen van zieken zoals wij dat (wellicht wat cru) af en toe zeggen: tot de dood er op volgt. Nee, zeg ik daar tegen; laat het een mens vergund zijn rustig te sterven. Als het enigszins mogelijk is: thuis.

Bewust de geest geven, zoals we van de aartsvaders lezen; weten dat aan het eind van ons aller leven de dood komt.

Die dood, dat sterven is een essentieel deel van ons leven. Het is ons eindexamen, zeg ik wel eens. (En hier moet u mij dus niet mis verstaan, maar met een gewillig oor luisteren.)

Hoe ik dus over die negatieve euthanasie denk, zal u duidelijk zijn.

Probeer dat zoveel als mogelijk is, te voorkomen.

☆☆☆

Bij dit alles komt eigenlijk ook de vraag boven of een patiënt een behandeling mag weigeren. Mag ik u een voorbeeld geven? Het gaat over een man van 79 jaar die al tamelijk vergeetachtig begon te worden tot verdriet van z'n vrouw. Op een goede dag hoestte hij en: er kwam bloed bij z'n sputum. Opname in het ziekenhuis volgde. De diagnose luidde: longkanker.

In het ziekenhuis wilden ze de man opereren. Hij weigerde, ook na overleg met mij.

Opereren had voor deze man van bijna 80 jaar, vrijwel zeker betekend: totaal dement worden, na de operatie moe, slap en elledig zijn voor een lange tijd en uiteindelijk na korter of langer tijd toch overlijden.

Dat is nu ook gebeurd, na anderhalf jaar is de man thuis overleden, maar hij heeft in het eerste jaar zijn tuintje nog zelf kunnen doen. Hij kon geregeld zijn kinderen bezoeken, hij zat vaak samen met z'n vrouw op de bank voor hun huis in de zon.

Ik denk dat de man groot gelijk had door de operatie te weigeren. Hij had 80 jaar geleefd, hij was aan het einde van de reis en hij ging naar huis, naar het Vaderhuis. Ik denk dat ik bij een volgende gelegenheid hetzelfde advies zou geven.

☆☆☆

Hier wou ik het eigenlijk bij laten. Veel vragen zal ik misschien niet beantwoord hebben, misschien nog meer vragen bij u doen bovenkomen.

Eén ding zou ik boven alles willen zeggen: Leer het oordeel af, het oordeel over elkaar, het oordelen over de ander. Dat klinkt steeds door in het Nieuwe Testament. Oordeel niet. En leer wat barmhartig is. En... niet op alle vragen is er een antwoord, een antwoord dat altijd en voor elke situatie en voor ieder mens geldt. Dat zou makkelijk zijn maar dan zitten we in het looprek van de Oudtestamentische wetten. En daarvan zijn we vrij, verlost. We zullen zelf steeds opnieuw onze weg moeten zoeken.

Administratie

Administratie-adres:
Postbus 84.
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.
Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 45,- per jaar of f 24,- per halfjaar.
Buitenland f 55,- per jaar of f 70,- per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

(advertentie)

Wist U dat

Evangelische Camping

„t BELOOFDE LAND”

in het voor- en najaar groepsaccommodatie ter beschikking heeft?

Denkt U eens aan ons voor koffiebarweekend, reünie o.d. Vraag folder.

Bosweg 17 — 3781 NG Voorthuizen

Jaarverslag 1983 Stichting Redt Een Kind

Dit is het 16e jaarverslag, met daarin opgenomen een financieel verslag van de Stichting Redt Een Kind. „Gestadig is het werk gegroeid in deze 16 jaar. Niet met grote schokken, maar ieder jaar wat meer. Zo ook nu weer. Dubbel dankbaar zijn wij, dat dit mocht doorgaan in deze crisistijd”, schreef men.

Er werden in 1983 6635 kinderen geholpen. Hierbij niet gerekend de kinderen die op school meededen aan voedseluitdelingen, die door R.E.K. werden gefinancierd.

Uit het financieel overzicht blijkt dat f 5.785.285,50 werd ontvangen in 1983 en dat men een onkostenpercentage had van slechts 3,1%. Een accountantsverklaring werd in het jaarverslag opgenomen. Behalve voor de dagelijkse verzorging van de kinderen werd er ook geholpen bij de bouw en inrichting van nieuwe tehuizen, bij transport, bij de watervoorziening en er werd 12.820 kg gedragen kleding verzonden naar de verschillende kindertehuizen.

Het jaarverslag geeft een goed overzicht van het werk. Een gratis exemplaar kan worden aangevraagd bij het secretariaat van de Stichting Redt Een Kind, Dr. Guépinlaan 23, 4032 NH Ommeren, of telefonisch 03443-2079.

Een klein kind dat hulp ontvangt van de Stichting Redt Een Kind.

DRUKWERK

Keuze uit meer dan

1000

**geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten**

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN”**

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

Draag
Uw
steentje
bij
voor
Opbouw

Geef een
adres door
van een
nieuwe
abonnee
- Dochter
- Zoon
- Familielid
- Vriend(in)?

Bouw aan Opbouw

☐ kennismakingsnummers
☐ abonnement

Naam
Adres
Postcode en plaats
Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder post-
zegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

Redactie ontving

Onze eigen krant, voor Christelijke scholen voor basis-onderwijs en vervolgoopleidingen; onder redactie van Tj. Schaafsma, S. Terpstra, Hans Werkman, Evert Kuijt en J. Tjalsma. Abonnementen kosten f 13,- of f 10,50 (aantalkorting) per jaargang. Uitg. drukkerij De Vries, Postbus 64, 9930 AB Delfzijl.

T. de Boer, Een ontspoorde synode. Een brochure over het kernwapenbesluit van de geref. synode. 14 blz., f 2,75. Bij meerdere exemplaren korting. Bestellingen door storting op postgiro 197130 t.n.v. T. de Boer, Havenweg 16, Klaaswaal.

Dr L. Strengtholt, Marnix en zijn tijd. 47 blz., f 8,50. Willem de Zwijgerstichting, Apeldoorn.

De Heilige Schrift, onder eindredactie van ir. J. van der Graaf, 204 blz., f 36,-; uitg. J. H. Kok, Kampen.

De mogelijkheid bestaat dat op één of meerdere van deze aankondigingen in een bredere recensie wordt teruggekomen.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk Loosdrecht

Ds G. van den Brink van Rotterdam-Overschie heeft bedankt voor het op hem uitgebrachte beroep.

G.L.J.C.-weekend volgeboekt

Van 31 augustus tot en met 2 september hoopt het G.L.J.C. (Ned. Geref. Jeugdwerk) een jeugdweekend te houden over het thema „Geloof je zelf?” in het gebouw van l'Abri te Eck en Wiel.

De organisatie laat echter weten, dat er wegens de grote belangstelling nu geen aanmeldingen meer mogelijk zijn. Er zijn al meer deelnemers ingeschreven dan het gebruikelijke aantal.

Aan degenen die al teleurgesteld moesten worden nu echter het volgende bericht: het ligt in de bedoeling om het weekend in april te herhalen. Nadere mededelingen volgen later.

Contactadres: W. Smouter, Polhaarweg 36, 7721 DX Dalfsen, tel. 05293-2928.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Ned. Geref. Kerken

Naast de directe hulpverlening

heeft ook het toerustingswerk een plaats bij de activiteiten van onze Stichting. Najaar 1982 werd gestart met een cursus voor ambtsdragers, die inmiddels op verschillende plaatsen met groot enthousiasme werd gevolgd. Mevrouw R. de Rijk, free-lance medewerkster van de Stichting, leidt deze cursussen en is bereid om na de zomervakantie ook een cursus voor ouders en opvoeders te beginnen.

Immers het opvoeden van kinderen is een vaardigheid, die we zomaar moeten beheersen wanneer we kinderen krijgen. Soms kunnen hierdoor vroeg of laat problemen opkomen of ontstaan en zouden we, ter ondersteuning en bemoediging, hierover graag eens met anderen praten om ons samen te bezinnen op onze manier van omgaan met onze kinderen.

De aan te bieden cursus is geen complete cursus pedagogiek, maar meer een handreiking om elkaar te helpen. In de cursus wordt vooral stilgestaan bij de praktische kanten van het opvangen en omgaan met kinderen. Er wordt daarbij vooral uitgegaan van de eigen ervaring van de deelnemers. Daarnaast wordt er een stukje theorie uitgewerkt over het te behandelen thema. De ouders krijgen huiswerkopdrachten mee, waarover op de volgende cursusavond verslag wordt gedaan. In overleg met de deelnemers wordt de cursus gehouden op 4 avonden met maximaal 6 echtparen per cursus. De kosten hiervoor zullen f 50,- per echtpaar bedragen.

Voor meer inlichtingen kunt u zich wenden tot de sekretaris van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk, de heer C. Geerse, Prof. dr. Zernikeweg 46, 3731 KE De Bilt en mevrouw J. F. van der Leun-Goedhart, Rijnauwenselaan 6, 3981 HH Bunnik, tel. 03405-1107.

Ned. Geref. Kerk Oegstgeest

Oproep aan allen die in Leiden of omgeving gaan werken of studeren.

Nu de examentijd weer achter de rug is, staat de toekomst vast centraal in jullie denken. In welke stad zal die toekomst liggen? Misschien wordt dat Leiden wel en ben je al op zoek naar een kamer. Dat zal niet gemakkelijk wezen, want je bent niet de enige. Als je eenmaal in Leiden of

omgeving een plekje gevonden hebt, sta je misschien toch nog met één been thuis en ben of blijf je daar (voorlopig) lid van de gemeente.

In Oegstgeest en omstreken ben je ook hartelijk welkom bij de broeders en zusters van de Nederlands Gereformeerde Kerk aldaar. Laat eens wat van je horen bij dominee G. de Lange, hij woont in Leiden aan de Houtlaan 13, vlakbij het station, of wend je tot de scriba, J. B. Romeyn, Vinkenslag 14, De Hoef. In de kerk ben je natuurlijk ook hartelijk welkom, je kunt daar dan ook een broeder of zuster aanklampen. Er worden bijvoorbeeld vaak op zondagavond maaltijden voor jongeren georganiseerd en verder zijn er door de week ook allerlei bijeenkomsten. Wij zien jullie daar graag!

Tot ziens in de Nederlands Gereformeerde Kerk van Oegstgeest en omstreken.

Giften Soemba

Verantwoording giften 2e kwartaal Soemba.

10 mei 1984 is ds Goossens weer naar Soemba vertrokken. Als het niet lukt een verlenging van zijn bezoekersvisum te krijgen zal hij terug zijn voordat u dit leest, n.l. begin juli. Wel hoopt hij dan in december '84 tot en met januari '85 weer te gaan.

Het werk laat zich gelukkig ook in deze 2 x 2 maanden regelen. Naast cursussen voor de goeroe's en bezoek aan de kerken ook veel ontwikkelingshulp (samen met S.O.S.).

Uw giften staan hieronder.
AS te H 3 x 20,-; ADdeV te S 100,-; WMA te 'sG 3 x 150,-; DC te A 3 x 25,-; HLHvB te V 60,-; JB te W 50,-; ABvW te V 3 x 20,-; LDB te S 10,-; JPK te 'sG 2 x 25,-; AV te 'sG 3 x 30,-; WCAS te R 15,-; MvV te 'sG 15,-; JHB te H 30,-; LS te A 2 x 10,-; AK te D 50,-; HA te dH 50,-; JMV te 'sG 100,-; HV te 'sG 100,-; MJB te D 45,-.
Hartelijk dank.

In Zijn liefde en trouw geeft
de HERE ons

JONATHAN

(de HERE heeft gegeven)

Jes. 41 : 4

31 juli 1984

Tjeerd en Marga
Baron-Luiten

Eekschillersdreef 510
7328 LH Apeldoorn

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!